

ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКИ

Буздиган Є.О.

студент;

Носенко О.А.

кандидат фармацевтичних наук, доцент;

Дьякова Л.Ю.

кандидат фармацевтичних наук, доцент,

Факультет фармації ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»»

АНАЛІЗ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ В УКРАЇНІ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЩО МІСТЯТЬ ПІДКОНТРОЛЬНІ РЕЧОВИНИ І ПЕРЕБУВАЮТЬ У ЗАКОННОМУ ОБІГУ

Нелегальний обіг наркотичних засобів став глобальною проблемою сьогодення. У світі близько 27 млн. проблемних наркоспоживачів. Кожний двадцятий житель планети споживає наркотики [1]. Разом з тим, до цього часу мало уваги приділяється питанням легального обігу підконтрольних речовин на підставі чинних нормативних актів України [2; 3] та оцінці потенційних джерел витоку психоактивних речовин в нелегальний обіг.

Тому метою дослідження став поглиблений аналіз переліків лікарських засобів (ЛЗ), що містять підконтрольні речовини і перебувають у законному обігу. Використано методи нормативно-правового, документального, статистичного, графічного аналізу.

Станом на 01.03.2019 в Україні зареєстровано 13 262 тисяч ЛЗ, у т.ч. 10 418 найменувань готових ЛЗ [4]. З них 2,41% готових ЛЗ містять підконтрольні речовини. Зазначену групу ЛЗ, відповідно до галузевих особливостей регулювання обігу, можна розділити на дві підгрупи:

- ✓ містять одну активну речовину, яка є наркотичним засобом (НЗ), психотропною речовиною (ПР) або прекурсором (П-ром);
- ✓ містять і підконтрольні і непідконтрольні активні речовини (комбіновані ЛЗ).

Серед ЛЗ, що містять НЗ, ПР та П-ри (одна діюча речовина) в Україні зареєстровані 152 торговельні найменування. 70,4% вибірки ЛЗ містять одну діючу речовину – наркотичний засіб. До складу близько третини досліджених ЛЗ (29,6 %) входить діюча психотропна речовина. Лікарських засобів, активною речовиною в яких є прекурсори, не виявлено.

Серед виробників, що зареєстрували контрольовані ЛЗ в Україні, 80 % розташовані на території країн ЄС: Бельгія, Македонія, Швейцарія, Латвія, Словаччина, Польща, Німеччина, Іспанія, Італія. Тільки три вітчизняних

виробники (20 %) здійснюють промисловий випуск ЛЗ, у складі яких містяться наркотичні засоби та психотропні речовини: ТОВ "ХФП "Здоров'я народу", ТДВ "ІНТЕРХІМ", ПАТ "Фармак".

Проте вказані три вітчизняні фармацевтичні підприємства зареєстрували і випускають на території України 57,9 % підконтрольної групи препаратів, іншими дванадцятьма іноземними виробниками зареєстровано 42,1 % таких ЛЗ.

На наступному етапі ми структурували досліджувану групу ЛЗ за міжнародною непатентованою назвою (МНН). Дані розподілу представлені на рис. 1.

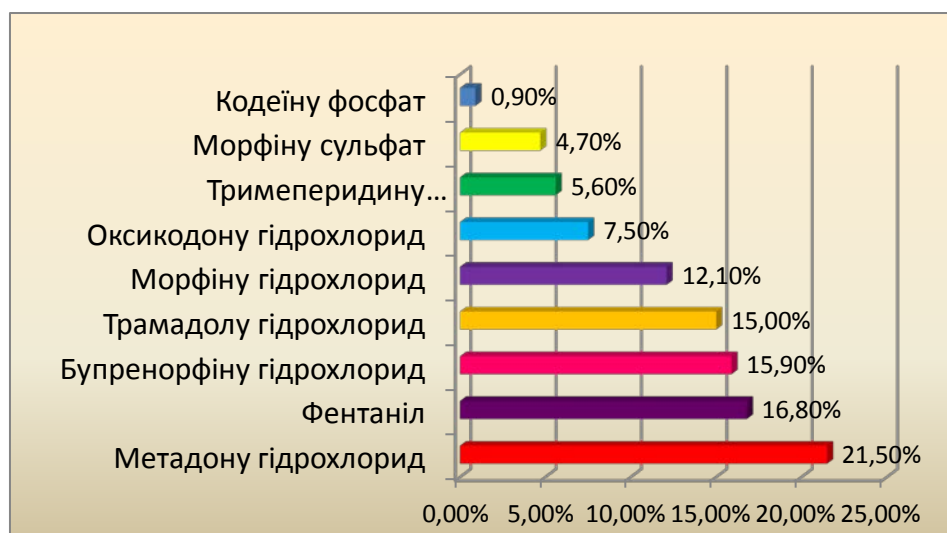

Рис. 1. Розподіл ЛЗ, що містять НЗ (одна діюча речовина) за МНН

На території України в медичних цілях фактично застосовується дев'ять МНН наркотичних речовин. У 21,5 % зареєстрованих препаратів діючою речовиною є метадону гідрохлорид, переважно у формі розчину орального, рідше у вигляді таблеток. Зазначене, на нашу думку, пов'язане з впровадженням в Україні замісної метадонової терапії у центрах допомоги для пацієнтів груп ризику.

Значний відсоток наркотичних ЛЗ в якості діючої речовини містять фентаніл – 16,8 % (у формі пластиру трансдермального і розчину для ін'єкцій) та бупренорфіну гідрохлорид – 15,9 %. Препарати з трамадолу гідрохлоридом посіли четверте місце за кількістю зареєстрованих торговельних назв – 15,0 % (у формі розчину для ін'єкцій та капсул). Серед лікарських форм наркотичних ЛЗ третина зареєстрованих препаратів (32,7 %) є розчинами для ін'єкцій, на другому місці таблетки (пероральні – 23,4 %, сублінгвальні – 13,1 %), на третьому – розчини оральні.

Розподіл психотропних ЛЗ за діючими речовинами наведено на рис. 2.

Як видно з діаграми, фактично в Україні з лікувальною метою (без комбінації з іншими непідконтрольними речовинами) застосовується шість психотропних речовин. Очолюють рейтинг препарати, що містять діазепам (28,9 %) під торговельними назвами ДІАЗЕПЕКС, ДІАЗЕПАМ, РЕЛАНІУМ®, СИБАЗОН® і золпідему тартрат (22,2 %) під торговельними назвами АДОРМА

та САНВАЛ. Найменше препаратів, що містять клоназепам (6,7 %). Більш рівномірна кількість препаратів, до складу яких входить феназепам (ФАЗЕПАМ, ФЕНАЗЕПАМ®), фенобарбітал (ФЕНБІТАЛ, ФЕНОБАРБІТАЛ) та метилфенідату гідрохлорид (КОНЦЕРТА®).

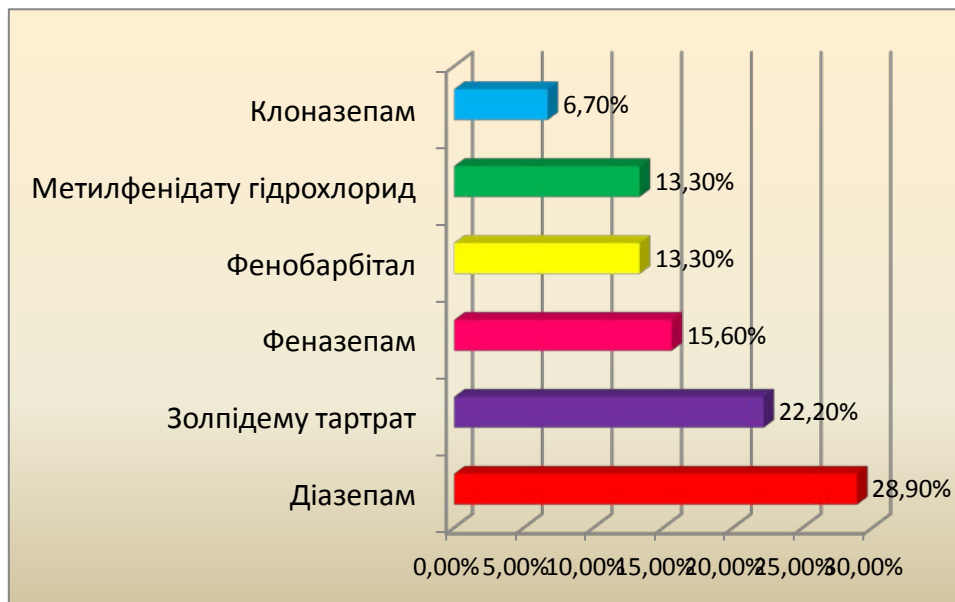

Рис. 2. Розподіл ЛЗ, що містять ПР (одна діюча речовина) за МНН

Психотропні ЛЗ переважно перебувають у легальному обігу у вигляді таблеток – 84,4 %, рідше – у вигляді розчинів для ін’єкцій (15,6 %). Інших лікарських форм для психотропновмісних ЛЗ на території України не зареєстровано.

Таким чином, проведені дослідження дозволили нам оцінити фактичний стан щодо наявності в легальному обігу лікарських засобів, до складу яких входять підконтрольні речовини.

Список використаних джерел:

1. Шаповалова В.О., Шаповалов В.В., Шувера О.В. Судово-фармацевтичний моніторинг правопорушень у сфері нелегального обігу психоактивних речовин на регіональному рівні // Український вісник психоневрології. – 2012. – Т. 20, Вип. 2 (71). – С. 114-116. – Режим доступу: <http://uvnprn.com.ua/upload/iblock/db9/db9056a37680>.

2. Про затвердження Порядку провадження діяльності, пов’язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом : Постанова КМ України від 3.06.2009 р., № 589 в редакції від 11.04.2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/589-2009-%D0%BF>.

3. Про затвердження Порядку придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров’я : Постанова КМ України від 13 травня 2013 р. № 333, в редакції від 17.08.2016 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2013-%D0%BF>.

4. Державний реєстр лікарських засобів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua>.